

EĞİTİM İZLEME RAPORU

2021

KRONOLOJİ: 2021'DE EĞİTİMDE NE OLDU?

GÖRÜNÜM: SAYILARLA EĞİTİM 2016-2021

ANALİZ: 2021'DE EĞİTİMİN GÜNDEMİ

UZMAN VE PAYDAŞ GÖRÜŞLERİ

2021'DEN DERSLER: EĞİLİMLER, BEKLENTİLER VE ÖNGÖRÜLER

GÖRÜNÜM: SAYILARLA EĞİTİM 2016-2021

GENEL GÖRÜNÜM

Okul Sayısı

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	Eğilim
Okul Öncesi	8.719	10.073	10.669	11.485	10.552	
İlkokul	25.479	24.967	24.739	24.790	24.576	
Ortaokul	17.879	18.745	18.935	19.268	19.025	
Ortaöğretim	11.076	11.783	12.506	13.046	12.792	
Meslekî ve Teknik Ortaöğretim	4.339	4.461	4.640	4.470	4.423	
Din Öğretimi	1.452	1.605	1.624	1.651	1.673	
Toplam	63.153	65.568	66.849	68.589	67.125	

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2021.

Son dört yılda okul sayılarında istikrarlı artış görülürken 2020-2021 eğitim öğretim yılında bir azalma söz konusudur. Okul sayısındaki düşüşün sebebinin salgın sebebiyle kapanan özel öğretim kurumları olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrenci Sayısı

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	Eğilim
Okul Öncesi	1.326.123	1.501.088	1.564.813	1.629.720	1.225.981	
İlkokul	4.972.430	5.104.599	5.267.378	5.729.945	5.328.391	
Ortaokul	5.554.415	5.590.134	5.627.075	5.701.564	5.212.969	
Ortaöğretim	5.849.970	5.689.427	5.649.594	5.630.652	6.318.602	
Meslekî ve Teknik Ortaöğretim	2.068.212	1.987.282	1.793.391	1.608.081	1.731.556	
Din Öğretimi	645.318	627.503	605.869	610.007	666.963	
Toplam	17.702.938	17.885.248	18.108.860	18.241.881	18.085.943	

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2021.

Son dört yılda öğrenci sayılarındaki istikrarlı artış, 2020-2021 sezonunda düşüş eğilimdedir. Okul öncesinde %30'lara varan bir düşüş yaşanırken ilköğretim düzeyinde de %10'a yaklaşan bir düşüş görülmektedir

ÇOCUKLAR VE GENÇLER

Kurumsal Olmayan Çocuk Nüfusun İş Gücü Durumu (15-17 yaş)

	2016	2017	2018	2019	2020	Eğilim
Eğitimde Olmayan Çocuk Nüfus	819.000	790.000	797.000	754.000	593.000	
Eğitimde Olmayıp İstihdam Edilen Çocuk Nüfus	709.000	678.000	685.000	631.000	501.000	
Ne Eğitimde Ne İstihdamda olan Çocuk Nüfus	110.000	113.000	112.000	123.000	92.000	
İş gücüne Katılma Oranı (%)	0,21	0,20	0,21	0,21	0,16	
İstihdam Oranı (%)	18,00	17,40	18,20	17,20	13,70	
İşsizlik Oranı (%)	13,50	14,30	14,10	16,30	15,60	

Kaynak: TÜİK, İstatistiklerle Çocuk, 2021.

15-17 yaş aralığı çocuklardan okul çağı nüfusunun yaklaşık %15'inin eğitim kurumlarında olmadığı görülmektedir. Bu çocukların büyük çoğunluğu (yaklaşık %85) çalışmakta, bir kısmı ise ne çalışmakta ne de eğitim almaktadır. Son beş yılda eğitim dışında kalan çocuk sayısında hızlı bir azalma eğilimi yaşanmaktadır.

EĞİTİME ERİŞİM

Kademelere Göre Net Okullaşma Oranları

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	Eğilim
Okul Öncesi 3-5 yaş grubu (%)	35,52	38,52	39,11	41,78	28,35	
Okul Öncesi 4-5 yaş grubu (%)	45,70	50,42	50,79	52,41	36,79	
Okul Öncesi 5 yaş grubu (%)	58,79	66,88	68,30	71,22	56,89	
İlkokul (%)	91,16	91,54	91,92	93,62	93,23	
Ortaokul (%)	95,68	94,47	93,28	95,90	88,85	
Ortaöğretim (%)	82,54	83,58	84,20	85,01	87,93	
Yükseköğretim (%)	41,71	45,64	44,10	43,37	44,41	

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2021; YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri, 2021.

Kademelere göre okullaşma oranında okul öncesi ve ortaöğretim düzeyinde istikrarlı bir artış yaşandığı söylenebilir. Bununla birlikte son sezonda okul öncesi kademedeki önemli bir düşüş yaşanmıştır. İlkokul kademesinde artış devam ederken ortaokul kademesinde son yıl önemli bir düşüş görülmektedir.

EĞİTİM ORTAMLARI

Kademe ve Lise Türlerine Göre Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	Eğilim
İlköğretim*	24	24	24	24	23	
Ortaöğretim	23	21	20	19	22	
Genel Ortaöğretim	22	21	21	21	24	
Meslekî ve Teknik Ortaöğretim	23	21	19	18	20	
Din Öğretimi	21	19	17	17	18	

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2021.

*İlkokul ve ortaokullarda derslik başına düşen öğrenci sayısı hesaplanırken; genellikle aynı dersliği ilkokul ve ortaokul birlikte kullandığından, ilkokul ve ortaokul birlikte değerlendirilmiştir.

Derslik başına düşen öğrenci ortalamaları ilkokul, ortaokul ve genel ortaöğretimde kabul edilebilir düzeyde, meslekî eğitimde yüksek, imam hatip liselerinde ise düşüktür.

EĞİTİMDE İNSAN KAYNAĞI

Ücretli, Göreve Başlayan, Görevden Ayrılan ve Özel eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmen Sayıları

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Eğilim
Ücretli Öğretmen Sayısı*	60.983	63.829	76.605	83.783	80.583	69.326	
Göreve Başlayan Öğretmen Sayısı	49.311	23.496	25.577	41.379	40.925	20.000	
Görevden Ayrılan Öğretmen Sayısı	44.144**	19.217	8.982	15.019	15.019		
Özel Öğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmen Sayıları	120.962	149.457	169.740	174.750	162.215		

Göreve yeni başlayan öğretmen sayısının son beş yılda dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Ancak 2021 yılı, son yılların en düşük atama yapılan yılı olmuştur.

Kaynak: Türk-Eğitim SEN, 2021.

*Türk Eğitim Sen Araştırması

2016 yılı ücretli öğretmen sayısı, 62 ilin valiliklerinden gelen bilgilere göre hesaplanmıştır.

2017 yılı ücretli öğretmen sayısı, 56 ilin valiliklerinden gelen bilgilere göre hesaplanmıştır.

2018 yılı ücretli öğretmen sayısı, 64 ilin valiliklerinden gelen bilgilere göre hesaplanmıştır.

2019 yılı ücretli öğretmen sayısı, 74 ilin valiliklerinden gelen bilgilere göre hesaplanmıştır.

2020 yılı ücretli öğretmen sayısı, 81 ilin valiliklerinden gelen bilgilere göre hesaplanmıştır.

2021 yılı ücretli öğretmen sayısı, 62 ilin valiliklerinden gelen bilgilere göre hesaplanmıştır.

**FETÖ/PDY ve BTÖ kapsamında görevine son verilen öğretmen sayıları da dahil edilmiştir.

EĞİTİMİN BÜTÇESİ VE FİNANSMANI

Eğitim Bütçesinin Ağırlığı

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Eğilim
MEB Bütçesinin GSYH'ye Oranı (%)	2,93	2,80	2,69	2,56	2,57	2,60	
MEB Bütçesinin Merkezi Yönetim Bütçesine Oranı (%)	13,38	13,18	12,13	11,84	11,45	10,91	
YÖK + Üniversite Bütçesinin GSYH'ye Oranı (%)	0,90	0,84	0,80	0,74	0,74	0,80	
YÖK + Üniversite Bütçesi,nin Merkezi Yönetim Bütçesine Oranı (%)	4,13	3,97	3,63	3,43	3,29	3,37	
Toplam Eğitim Bütçesinin Merkezi Yönetim Bütçesine Oranı (%)	17,52	17,15	15,77	15,28	14,75	14,29	
Toplam Eğitim Bütçesinin GSYH'ye Oranı (%) ,	3,83	3,65	3,49	3,30	3,32	3,41	
MEB Yatırım Ödeneğinin Merkezi Yönetim Bütçe Yatırım Ödeneğine Oranı (%)	12,25	10,93	11,25	8,70	9,31	10,10	
MEB Bütçesinden Yatırıma Ayrılan Pay (%)	8,23	8,51	8,36	4,88	4,65	7,69	

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2021.

MEB bütçesinin, YÖK ve üniversiteler de dâhil olmak üzere son beş yılda GSMH'ye ve Merkezi Yönetim Bütçesi'ne oranla düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir. Eğitim için ayrılan yatırım miktarı da dalgalı bir seyir izlenimi verse de düşmektedir.

YÜKSEKÖĞRETİM

Yükseköğretime Geçiş Sınavı Verileri

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	Eğilim
Başvuran		950.156	960.410	954.353	983.701	894.187	955.310	
Son Sınıf Düzeyinde Yerleşen	Lisans (%)	24,28	21,66	18,87	17,78	18,54	14,47	
	Önlisans (%)	21,46	11,20	11,74	10,69	11,72	10,00	
	AÖF (%)	3,47	2,05	1,83	1,64	1,69	1,81	
Başvuran		2.256.377	2.265.843	2.381.412	2.528.031	2.436.958	2.607.715	
Toplam Yerleşen	Lisans (%)	18,77	18,67	16,58	16,20	17,72	14,21	
	Önlisans (%)	16,34	12,06	13,27	13,60	14,35	12,20	
	AÖF (%)	7,52	5,70	6,14	5,96	5,76	4,86	

Kaynak: YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri, 2021.

Yükseköğretime geçiş sürecinde başvuran sayısı bakımından mezun sayısında önemli bir değişim yaşanmazken toplam başvuran sayısında düzenli bir artış söz konusudur. Başvuran sayısında artış olmasına rağmen yerleşen sayısında son yıllarda bir düşüş görülmektedir.

EĞİTİM ÇIKTILARI

Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Nüfusun Dağılımı (25-64 yaş)

	2016	2017	2018	2019	2020	Eğilim
Okuryazar olmayan (%)	5,10	4,80	4,40	4,00	3,80	
Bir öğrenim kurumundan mezun olmayan (%)	5,90	5,60	5,30	4,90	4,70	
İlkokul (%)	29,30	28,40	26,30	24,80	23,80	
İlköğretim (%)	12,60	13,30	14,30	11,30	10,70	
Ortaokul ve dengi meslek okulu (%)	8,60	8,40	8,70	12,30	13,00	
Lise ve dengi meslek okulu (%)	19,50	19,80	20,40	21,20	21,40	
Yüksekokul ve fakülte (%)	16,30	16,70	17,30	18,00	19,00	
Yüksek Lisans (%)	1,40	1,80	2,00	2,10	2,20	
Doktora (%)	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	
Bilinmeyen (%)	0,90	0,90	0,90	1,00	1,10	

Kaynak: TÜİK, Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Nüfusun Dağılımı, 2021.

Türkiye’de son 5 yılda eğitim düzeyinin hızla yükseldiği görülmektedir. Okuryazar olmayan, bir öğretim kurumundan mezun olmayan ve ilköğretim mezunu sayısında düşüş sürerken lise ve üstü eğitim düzeylerinden mezun olanların oranı yükselmektedir.

Ortaöğretimin zorunlu eğitim kapsamına alınması ve yükseköğretimin yaygınlaştırılmasının etkili olduğu söylenebilir.

ANALİZ: 2021'DE EĞİTİMİN GÜNDEMİ

2021'de Salgın Sonrası Eğitimde Yeni Normale Dönüş Çabaları Yoğunlaştı

COVID-19 salgını sürecinde eğitim yönetimi, 2021 yılının ilk yarısını belirsizlik ve kararsızlık, ikinci yarısını normale dönüş sancıları ile geçirdi.

Uzaktan eğitime erişimde yaşanan fırsat ve imkân eşitsizlikleri bütün çabalara rağmen giderilemedi.

Oluşan eğitim kayıplarını telafi etmek için etkili bir politika geliştirilemedi.

Öğretmenler ve okul yöneticileri, salgın krizi ve okula dönüş sürecinde belirsizliklerle mücadelede yalnız kaldı.

Bölgesel ve Küresel Etkileşim Çabaları, Eğitim Diplomasisini Yoğunlaştırdı

Orta Asya Türk Cumhuriyetleri, Balkanlar ve Afrika başta olmak üzere birçok ülke ile 2021 yılında eğitim alanında protokoller imzalandı.

Yükseköğretimde uluslararasılaşma süreci devam etti.

Okul Öncesi Eğitime Erişimi Arttırmaya Yönelik Girişimler Devam Etti

2021'den itibaren okul öncesine erişimin artırılmasına yönelik politikalar öncelikli hale getirildiği görülmektedir.

Ancak son yıllarda politika belgelerinde yer alan okul öncesi eğitimin, zorunlu eğitim kapsamına alınması 2021'de de başarılammamıştır.

Politika Dokümanlarında Eğitimde Nicel ve Nitel Beklentilere Yönelik Hedefler Oluşturuldu

- 🔍 Belirlenen hedeflerin uygulamasında beklenen düzeyde başarılı olunamadığı görülmektedir.
- 🔍 Üretim-istihdam-eğitim ilişkisinin güçlenmesi bağlamında mesleki eğitim başta olmak üzere hayat boyu öğrenme, özel eğitim ve okul öncesi eğitime yönelik karar ve hedeflerin başarı düzeylerinin zayıf kaldığı görülmektedir.

Özel Öğretim Kurumları, Tahminlerin Aksine Salgın Döneminden Güçlenerek Çıkmıştır

Okul öncesi özel öğretim kurumlarında önemli bir düşüş yaşanmış olsa da ilk, orta ve yükseköğretimde ve özel öğretim kurumlarında öğrenci ve kurum sayısı bakımından artış yaşanmıştır.

Özel öğretim kurumlarındaki bu artış trendinin, salgın sonrası dönemde okul öncesine yönelik talepteki kayıpların telafisi ile atılım yapması öngörülebilir.

Yedi Yıl Aradan Sonra 20. Millî Eğitim Şûrası Toplandı

Kısa sürede ilan edilen ve düzenlenen 20. MEŞ güncel, kronik sorunlara odaklandı.

Eğitimde fırsat eşitliği, öğretmenin gelişimi ve mesleki eğitim gündemiyle toplanan şûrada alınan kararların bazıları tartışmaya yol açtı. Diğer taraftan birçok kararın halihazırda politika belgelerinde yer verilen hedeflerle benzerliği, şûranın vizyonuna ve misyonuna gölge düşürdü. Diğer taraftan 2023 Eğitim Vizyonu belgesinin rafa kaldırıldığı izlenimini verdi.

Öğretmenlik Meslek Kanunu Beklentileri Karşılamamıştır

Ana hatlarıyla öğretmenlerin 3600 ek göstergeye kavuşmasını ve kariyer basamaklarını düzenlemekle sınırlı 12 maddelik kanun taslağı, yasalaşmıştır.

Yasanın uygulanmasına ilişkin hükümleri düzenleyecek yönetmelik tartışmaya açılmış olsa da yürürlüğe giren yasanın öğretmenlik mesleğini bütüncül bir bakış açısıyla düzenlemekten uzak olması eleştirilmektedir.

2021'DEN DERSLER: EĞİLİMLER, BEKLENTİLER VE ÖNGÖRÜLER

2021'den Dersler

- Türkiye'de eğitim, 2021 yılını krizler, kronik sorunlar ve doğal gelişme sancıları ile geçirdi.
- Gelişmekte olan bir ülkenin eğitim sisteminin olağan ve tanıdık sorunları, eğitime erişimden eğitimin niteliğine kadar her alanda kendini gösteriyor.
- Son yıllarda daha fazla hissedilen değişim baskısı da eğitim sisteminin 2021 yılı performansında önemli bir etkiye sahipti.

2021'den Dersler

Bütün dünyayı etkileyen COVID-19 salgını yaklaşık iki yıllık bir kriz döneminden sonra yavaş yavaş geride kalmaya başladı.

Bu süreçte acil uzaktan eğitim uygulamaları ile ortaya çıkan öğrenme kaybı, yönetsel kırılگانlıklar ve kriz sürecinde ortaya çıkan fırsat eşitsizlikleri eğitim sistemimizin bu tür krizlere hazırlıklı olmadığını açığa çıkardı.

TEŞEKKÜR EDERİZ